

Az emelőgép szakértők szakmai továbbképzése
Dr. Kása László (01-0709)

Hazánkban az emelőgépes szakma nagy múltra tekint vissza – elég, ha az adriai kikötők daruin lévő gyártói feliratokra gondolunk (Ganz). Az iparszerű emelőgép gyártás (Ganz - Mávag, Magyar Hajó- és Darugyár, ÉPGÉP, stb.) és tervező intézetek (Kogépterv, Intranszmas) működése idején automatikusan „kitermelődött” az az emelőgépes szakember-gárda, mely a nemzetgazdaság valamennyi ágazatában lévő emelőgép-park teljes állományánál biztosítani tudta a karbantartást, a műszaki ellenőrzést, valamint a szakértői feladatokat. Innen ered az a tapasztalati megállapítás, amely szerint szakértőt nem lehet képezni, mert valójában a szakmai terület szakértőjévé csak az válik, aki az alap képzésekkel megszerzett ismeretét a gyakorlatban alkalmazza, kipróbálja, továbbfejleszti, a hasonló területen tevékenykedőkkel megvitatja és a vitából levonja a tanulságot.

A szakterület igényeihez igazodva a hatvanas évek végén a konstrukciós és üzemviteli sajátosságok kérdéseinek oktatásával a BME-n Greschik Gyula és Dr. Sváb János vezetésével az anyagmozgatógépek, míg Dr. Pristyák András irányításával az építőgépek területén megindult a felsőfokú szakember képzés. Dr. Felföldi László pedig az anyagmozgatási rendszerek logisztikai folyamat sajátosságainak oktatásával tette ugyanezt.

Az Emelőgépek Biztonsági Szabályzata többek között meghatározza az emelőgépek biztonságos üzemeltetéséhez szükséges vizsgálatok feltételét. A vizsgálatok egy részéhez MMK tagságú emelőgép szakértői jogosultság, míg másokhoz legalább középfokú végzettség birtokában megszerzett OKJ-s emelőgép-ügyintézői szakképesítés szükséges. Ugyanakkor vannak olyan területek is, amelyek vizsgálatához alapfokú végzettséghez kötött OKJ-s képzés (emelőgépkezelő) is elegendő.

Az MMK Anyagmozgatógépek, Építőgépek és Felvonók és a Munkabiztonsági Tagozathoz tartozó Mb5-Sz területek egyesített létszámadatainak alakulását a következő táblázat mutatja:

MMK honlapja alapján	G-D-36 felsőfokú végzettség	G-D-36 technikus	Mb5-SZ felsőfokú végzettség	Mb5-SZ technikus	Összesen
2019. 02.15.	355	42	209	3	609
2019.07.28.	163	39	207	3	412

A technikus szakértők 2002-ben kerültek nyilvántartásba vételbe, azóta ilyen végzettséggel szakmagyakorlást nem lehet szerezni.

A rendszerváltást követően a gazdaság szerkezeti átalakulása, valamint a számítástechnikai ismeretek mind szélesebb körben való elterjedése miatt a felsőfokú intézményekben a konstrukciós irányultságú képzések iránti az igény lecsökkent. Helyettük megjelent a folyamatoptimaló és az irányítási feltételek hatékonyságát, valamint az üzemeltetési körülmények megteremtését, javítását elősegítő eljárások oktatása, továbbá terjed a marketing, a menedzsment ismeretek oktatása.

E folyamattal párhuzamosan - a gyártói kapacitás megszűnése és a növekvő beruházások miatt - folyamatosan nőtt az új, és részben használt állapotban külföldről beszerzett emelőgépek iránti üzemeltetői igények. Elsősorban a használt gépek behozatalának növekvő száma miatt előtérbe kerültek a műszaki és az üzemeltetés biztonságának fenntartásához szükséges dokumentáció pótlások igénye, amelyek egyértelműen felhívták a figyelmet az emelőgép szakértők felkészültségének hiányosságaira.

Az évtizedek óta zajló, különböző szintű oktatási tematikák, programok fejlesztésének eredményeként olyan átfogó, komplex ismereteket nyújtó képzési irányok alakultak ki, melyekben egyre kisebb időkeret jutott az adott - elsősorban a korábbi időszakban oktatott - szakterületek műveléséhez szükséges alapismeretek oktatására. Ennek a folyamatnak következményeként, valamennyi felsőoktatási intézményben az *anyagmozgató-gépek, emelőgépek szakképzésének* oktatása megszűnt [139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet]. Az emelőgépekkel összefüggő ismereteket ma a gépészmérnöki, a biztonságtechnikai, valamint a logisztikai mérnöki ismeretek keretein belül, a képzőintézetektől függően eltérő tartalommal és mélységben oktatják, azonban a felsoroltak közül egyik területen sem lehet olyan mélységű tudásra szert tenni, amit a képzésben résztvevő az emelőgép vagy annak részegysége megtervezésére, vagy a működésből eredő anomáliák felismerésére hasznosítani tudna.

Ezen hiányosságok csökkentésének érdekében a 2005-ben megalakult Országos Emelőgépes Egyesület (OEME) az „*OEME Akadémia*” című előadás-sorozatának keretében az emelőgépek üzemeltetési feltételeiről szóló oktatási programjába konstrukciós jellegű, alapképzés szintű modulokat is beiktatott. Ugyanakkor e programok összeállítása, valamint az adott szakterület legkiválóbb szakembereiből álló előadók lehetőséget teremtenek az egyes rész-szakmai területek aktuális problémáinak széles körben való megvitatására. E rendszer keretein belül az elmúlt időszakban mintegy 103 téma-terület szerepelt a szakmai továbbképzéseken. Az egyesület a megalakulása óta folytatott képzésekből képződött eredményt a szakmai szabványok korszerűsítésére, illetve kiadványok (pl.: munkahelyi gépkezelői igazolvány) összeállítására fordította.

Az MMK alapszabályában meghatározott egyik fontos feladatának tekinti – jogosan - a tagságának folyamatos szakmai továbbképzését. A továbbképzések hathatós előmozdítása, a megyei kamarák szakmai életének hatékonyabbá váló tételé, valamint a helyi szakmai közösségek megerősítése érdekében a 2018. június 1-én életbe léptetett Továbbképzési Szabályzat (TSz) mindazon területen hatékony eszköz, ahol a megyében egy adott szakterületen, rész-szakterületen kellő számú gyakorló szakértő tevékenykedik. Azonban ott, ahol a szakterület jellegéből adódóan egy megyében 10 fő alatti szakértői létszám van, már gondot jelent a TSz-ban meghatározottak betartása. Az emelőgépek szakterületen öt olyan megye van, ahol e terület szakértőinek száma 10 fő alatt van, és csak két megyében haladja meg a számuk a 20 főt; míg a fővárosban 80 emelőgép szakértő van. A megváltoztatott TSz az évi egy alkalommal való részvétel előírása az ilyen szakértői létszámadatok mellett nem segíti elő a szakmai továbbképzést, különösen akkor, amikor a szakértők 36 rész-szakterület közül választhatnak. Itt a közös érdeklődésnek megfelelő területekről tartott szakmai továbbképzési témák jelenthetnek megoldást, amennyiben ez egyáltalán lehetséges, mert ebben az esetben olyan szakterületek között kellene ezt megvalósítani, mint például: a járműemelő, a targonca, a toronydaru, vagy a színháztechnikai szakértői területek.

Az emelőgépes szakterületen az OEME Akadémia néven futó továbbképzés-sorozat ezt a nehézséget küszöbölte ki a félévente meghirdetett 4-6 modul felkínálásával, ami megteremtette a szakértők igénye szerinti, az érdeklődési területüknek legjobban megfelelő továbbképzési szakterületek kiválasztási lehetőségét.

Az MMK emelőgép szakértőinél bizonytalanságot keltett a 2018-ban jóváhagyott TSz azzal, hogy az OEME Akadémia továbbképzési rendszert az „*ajánlott kategória*” csoportba sorolta, azaz az e képzésen való részvételt a szakmai jogosultság meghosszabbításánál nem lehet figyelembe venni.

Budapest, 2019. 09.15.